

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ECLOGAE
POËTARUM LATINORUM

IN USUM

GYMNASIORUM

ET

SEMINARIORUM PHILOLOGICORUM.

^c
ECLOGAE
POËTARUM LATINORUM

IN USUM
GYMNASIORUM
ET
SEMINARIORUM PHILOLOGICORUM.

A alb(e)
40

13

ITERUM EDIDIT
LONGE AUCTIORES ET CORRECTIORES
IO. CASP. ORELLIUS.

INSUNT
A. PERSII FLACCI
SATIRAE SEX INTEGRÆ
CUM SCHOLIASTA ET VARIETATE ALIQUOT CODD. NUNC PRIMUM
COLLATORUM.

TURICI
TYPIS ORELLII, FUESSLINI ET SOCIORUM.
M. DCCC. XXXIII.

Staatliche
Bibliothek
Passau

EDITOR LECTORIBUS.

Quum Gymnasii Turicensium Carolini hoc sit institutum, ut in classe philologica eloquentiae professor suo ex iudicio poëtarum Latinorum vel locos selectos vel integra carmina exponat, quibus scholis interesse solent e reliquis quoque classibus auditores voluntarii, post Ovidium Virgiliumque in Collegio humanitatis domive perlectos, uti postulat usus et ratio, ad Horatium accessuri, satis cognito hoc omnium principe optabile sane erat, ut deinceps ad ceterorum etiam lectionem paulatim perducerentur. Etenim illi quoque, qui harum literarum ingenuo amore capti strenue ac sponte sua iis operam dare pergunt, novis subinde, ne cesset voluntas, illecebris retinendi videntur. Horum igitur commodis prospiciens libellum auditoribus meis tradendum censui, cuius exiguo volumine comprehenderentur Latinorum poëmata elegantissima quaeque et publicae interpretationi quam maxime apta. Sed id quoque spectandum erat, ut quae collegissem, speciem quandam universae praeter scenicam apud Romanos poëseos exhiberent et ad reliqua eiusdem monumenta recte intelligenda viam quodam modo munirent bonarum artium studiosis. Verum meo pro consilio paullo aliter, quam in huiusmodi Anthologiis fieri saepe videmus, versatus sum; si quidem lectionibus ipsis reservari debebant, quae vel ad grammaticam interpretationem vel ad poëtarum artem demonstrandam proprie pertinerent; tum significare potius, quam enucleare consentaneum erat res mythologicas atque historicas, ut, quum accuratior earum expositio a magistro esset repetenda, memoriae tamen aliquatenus subveniretur. Ubi vero plures unius loci interpretationes exstarent, eam, quae verior mihi visa esset, aut ab aliis repertam aut a me ipso excogitatam indicare raro neglexi, ne nimis fluctuarent

auditores scholis cum fructu excipiendis sese praeparaturi. Exhibenda etiam erant interdum aliorum scriptorum verba meos illustrantia, quominus dictando tereretur tempus vivam potissimum magistri vocem desiderans. Praeterea quum haud pauci nostrorum mature iam criticae doctrinae praeceptis initiandi sint ac theologorum quoque ingenium his studiis acuatur sevoceturque a somniis fanaticorum, diligentius etiam quam in tironum, ut inquiunt, usus plerumque solet necesse haberi, enotandam ac diiudicandam suscepi lectionis diversitatem. Paucissimis denique verbis ut his omnibus defungerer, ipsa libelli utilitas suadebat; carmina enim, non adnotationes ii petebant, quibus erat destinatus: [nec vero tantummodo ad lectiones publicas: volebam enim, ut domi quoque haberent, quibus sese delectarent. Minime autem, haec scribens, reprehendo VV. CC. Lindemannum (1823.) et O. Schulzium (1825.); suum enim uterque consilium secutus est et in diversis regionibus atque scholis compluribus similis moduli ac generis libellis, ut inter multos etiam meus est, locum esse video. Praeterea nemo mihi vitio vertet, quod meo ex sensu, quem erroris expertem nunquam praestabo, in omnibus mei libelli partibus, etiam in hac altera editione, ea secutus sum, quae vere poetica mihi visa sunt, alii alia quum praetulerint. ED. ALT.]

Iam, quibus subsidiis usus singula tractaverim, enarrabo.

In Lucretii quidem locos selectos recensendos plus utique laboris insumendum fuit, quam propositi ratio postulare primum videbatur. Quamvis enim Eichstaedtius, quem praecipue secutus sum, (etiam in scribendi ratione, non tamen usquequaque ipsi Viro clarissimo postmodum probata) perpetuum Wakefieldi censorem correctoremque docte atque eleganter egisset, nihilominus aliquoties modo amborum, modo alterius utrius auctoritatem deserere ausus sum. Nam ea profecto etiamnunc est conditio carminis Lucretiani, ut indefessas futuri editoris curas requirat, qui studiose rursus excussis codicibus editionibusque in nova recensione adornanda elaboret. Ego vero et libris scriptis, et, quod nimis aegre tuli, Iuntina editione(*) destitutus, quid in tractandis

(*) Hanc et alteram Aldinam nunc ipse domi habeo. Ed. alt.

reliquarum ac praesertim Glasguensis(*) copiis observare licuerit, paucis exponam. Brixiensem e melioris notae codice ductam esse compertum habeo, eaque quum caruisset Wakefieldus, factum est, ut minus certum de veterum editionum lectionibus saepe iudicium ferret. Ex alio autem libro vitiosiore fluxit Veronensis, fideliter repetita in Veneta, erroribus nonnisi operarum et paucissimis interpolationibus correctori, ut opinor, subnatis, sed plerumque pravis, discrepante ab illa. Venetam(**) deinde, non Veronensem, ut ratus est Wakefieldus, emendavit Hieronymus Avancius, qui scite interdum, frequentius tamen, ut Itolorum tunc temporis mos erat, audacissimi interpolatoris, quam circumspecti critici partes agere maluit. Profitetur ille quidem, nescio qua gloriola ductus, se Lucretii poëma sine antiquo exemplari emendasse, sed eundem veteratorem hac in re deprehendi, quippe qui versus aliquot minime subditicios, quamvis a praecedentibus, si fides Gerardo, omnibus omissos (2, 1139. 3, 866. 5, 1011.) suis locis inseruerit. Hanc autem Aldinam priorem examinare quum neglexisset Wakefieldus, eum in errorem incidit, ut quae Avancii essent, cuncta Pio perperam tribueret. Pius enim rarissime ab Avancio discessit (1, 123. 2, 594.) bona atque inepta pariter subripiens; prisca vero exemplaria, quae identidem laudat, passim interpolationis suspecta sunt, Marulli praesertim codex.

In Catulli Epithalamio Pelei ac Thetidis(***) recensendo usus sum Aldina utraque, Parisina c. n. Var. anni 1604.,

(*) Glasgae 1813. 4. Vol. 8. Magna dos huius editionis est collatio Ed. Brixiensis s. a. (1472.) Veronensis 1486. Venetae 1495. Avancii apud Aldum 1500. cum Bipontina 1782., quae Creechii, id est, Lambini ultimam recensionem sequitur, a Ioanne Gerardo accuratissime confecta.

(**) Cfr. I, 142. efferre Ver. perferre Ven. Av. 3, 1048. *infimus Ver. improbus Ven. Av.*

(***) Festivam allegoriam convivii illius nuptialis habes in Clementinis, Homilia 6, 14. — τὸ δὲ συμπόσιον τὸ γαμήλιον, ἔνθα τὸ δειπνον ἐτέλει Ζεὺς ὑπὲρ τε τῆς Νηρηίδος Θέτιδος καὶ τοῦ καλοῦ Πηλέως, ἀλληγορίαν ἔχει ταύτην. — τὸ μὲν δὴ συμπόσιον, ὁ κόσμος· οἱ δὲ δώδεκα, οὐράνια τῶν μοιρῶν περιστηρίγματα, ἅτινα ζώδια καλοῦσιν· Προμηθεύς, ἡ προμήθεια, ὑφ' ἧς τὰ πάντα ἐγένετο· Πηλεὺς, ὁ πηλὸς ὁ ἀπὸ γῆς εἰς ἀνθρώπου γένεσιν περινοηθεὶς καὶ μυγελὶ τῆ Νηρηίδι, τουτέστιν ὕδατι· ἐκ δὲ τῆς τῶν δύο μίξεως, ὕδατος τε καὶ γῆς, ὁ πρῶτος, οὐ γεννηθεὶς, ἀλλὰ πλασθεὶς τέλειος, διὰ τὸ μαζοῖς χεῖλη μὴ προσενεγκεῖν Ἀχιλλεὺς προσηγορευθεὶς κ. τ. λ.

Vossii, Vulpii, Doeringii, Astii commentariis et lectionibus Mitscherlichii. Parum aut nihil praesidii subministrabat: *Libro di C. Valerio Catullo tradotto in versi italiani a rincontro del testo latino da Luigi Subleyras nell' anno MDCCLXX. Seconda edizione. Roma, de Romanis 1812. 12.* cuius lectionem e Corradiniana ac Vulpiana miro modo mixtam deprehendi. Plus sane debeo nupero editori Franco-gallico: *Les noces de Thétis et de Pélée, poëme de Catulle traduit par M. P. L. Ginguené. Paris, Michaud. 1812. 12.* quamquam ille neque codices Lutetiae asservatos neque editionem principem, qua par erat, diligentia contulit, maiorem etiam, quam merebatur, Alexandri Guarini recensionis auctoritatem tribuens. — Versus aliquot nulla iam arte sine melioribus libris sanandos asterisco praefixo dedi, ut leguntur in Codicibus nunc notis; praestat enim, opinor, hac in re artifices imitari, qui antiquorum simulacra trunca picturasque evanidas omissis recentiorum supplementis repraesentare, quam mentita integritate fallere oculos malunt.

In eiusdem poëtae Elegia de coma Berenices praeter subsidia iam memorata ac Valckenarium (*Callimachi Elegiarum fragmenta cum elegia Catulli Callimachea collecta atque illustrata a L. C. Valckenaer. Lugd. Bat. 1799. 8.*) magno mihi emolumento fuit Hugonis Foscoli [amici mei, Mediolani quum degerem, probe mihi cogniti, postea generosissimi exsulis, Londinii nuper mortui] liber inscriptus: *La Chioma di Berenice, poema di Callimaco, tradotto da Valerio Catullo, volgarizzato ed illustrato da Ugo Foscolo. Milano dal Genio tipografico 1803. 8.* Nam quamvis animi causa optimus poëta eam ediderit, ut umbraticos doctores describeret ac salse derideret, haud indiligenter tamen enotavit varietatem codicum Ambrosianorum quattuor Y. (M. 38.) A. (S. 67.) B. (H. 46.) C. (D. 24.) omnium quidem recentiorum seculi quinti decimi, et, quo pollebat pulchri exquisito sensu, rectius de vera lectione saepe statuit, quam ipse Valckenarius, qui hoc in carmine edendo non minus, etsi alio modo, luisse censendus est, ut scilicet ingenio indulgeret omnesque doctrinae copias prodige effunderet.

Facilius iam res procedebat in Tibullo post Heynii, Wunderlichii, Vossii, Huschkii ac Bachii curas, ex quibus, nulli obnoxius, quae potissimum placerent, meos in usus converti.

In Propertio, consultis etiam Bahrdtio, Burmanno, Kuinoelio, Lachmannum praecipuum ducem habui. In Ovidii Elegiis Burmannum, in Persio vero Passovium ac Nicolaum Achaintre secutus sum, ratione habita etiam eorum, quae Casaubonus, Reizius, Montius (*Satire di A. Persio Flacco, traduzione di Vincenzo Monti. Milano, Genio typogr.* 1803. S.) ac Meisterus (variis in opusculis) ad huius poëtae interpretationem contulerunt. Koenigii commentario careo. Editio quidem Norimbergensis anni 1803. praeter Ebneriani codicis lectiones passim excerptas bonae frugis nihil subministrabat. Primus vero excussi codicem bibliothecae Civium Turicensium (Mss. C. 135.) membranaceum, elegantissime ab Italo librario seculi tertii decimi exaratum ac plerumque cum melioris notae libris facientem.

Quum Sulpiciae satiram denuo recensendam suscipere, ante omnia dispiciendum erat, quaenam obtinisset lectio ante Vinetum, qua de re ex Schwarzii, Burmanni ac Wernsdorffii editionibus non semper licebat tuto iudicare. At destitutus Ausonii editionibus antiquis, Basileensem anni 1523. apud Valentinum Curionem typis expressam atque ex toto cum Aldina conspirantem pro novae recensione fundamento habui, ita ut, ubi opus esset, vitiis Aldinae Virorum doctorum measque emendationes substituerem.

Ut ad Iuvenalis satiras quasdam selectas novi saltem aliquid accederet, consului praeter Henninii ac Rupertii editiones codicem membranaceum Turicensem (C. a. 24.) seculi quinti decimi, manu Italica nitide scriptum, cui plerumque cum Parisinis Achaintrii atque editione principe convenit.

His subiunxi primo loco delectum Epigrammatum concinnatum ex Anthologia Burmanni, Collectione Pisaurensi, Martiale et Ausonio, aptumque, ut opinor, et ad lectores exhilarandos et ad usum magistri, qui, dum eum interpretatur, varia literaturae et antiquitatis Romanae capita

strictim attingere poterit. In alteram appendicem conieci locos quosdam luculentos Lucani, Siliii Italici, et Claudiani, in quibus explicandis commode disputabitur de poësi historica, de oraculo Delphico, de vera Carthaginiensium religione, ab ea, quam Silius iisdem tribuit, prorsus diversa.

Valerii autem Flacci, poëtae ubique fere sui similis, id est, languidi et probabili quadam mediocritate contenti (*), locum Lib. VIII. v. 1—190. non tam propter argumenti praestantiam aut singularem aliquam venustatem selegi, quam quod unum saltem specimen hic exstare volebam, quo adolescentium industria converteretur ad eam criticae partem tractandam, cui subditiua a veris discernere propositum est. Nam uti nuper Aristophanis Nubes posteriores, invito poëta, duobus priorum versiculis [a Rcisigio] oneratas vidimus, ita sexdecim a Weicherto V. C. ditata sunt Valerii Argonautica, quum antea illi apud Diogenem Laërtium, hi vero in Pii adnotationibus prostitissent potius quam delituissent.

(*) Inique et praepostere me de Valerio Flacco iudicasse asseveravit Paldamus *Propert.* p. 246.: „esse enim hunc „*pro tempore suo*”, ut consentaneum erat, egregium poëtam.” *Pro tempore suo*, non nego: sed ego, ad omnia secula atque nationes Valerium exegeram secutusque eram omnium nationum atque seculorum sincerum iudicium certumque consensum, ex quo Valerius Flaccus ex illis est unus, de quibus Horatius, *mediocribus*, inquit, *esse poëtis non homines, non di, non concessere columnae*, fortasse nec ipse concedet Paldamus, ubi adolescens generosus magis etiam imbutus erit arte, sensu, sermone Latinorum poëtarum. *Ed. alt.*

PRAEFATIO SECUNDAE EDITIONIS.

Haec scripseram novem ante annos. Severiorem meam rationem et paene *βεκκεσέληνον*, qua Latinorum poëtarum carmina integra discipulis audacter tradideram atque in iis exhibendis criticam potius disciplinam quam interpretationem a magistro ipso petendam eram secutus, permultis tamen probatam vidi. Nunc nonnulla consulto delevi; haud pauca addidi; permulta, ut officium requirebat, correxi.

Scribebam Turici Kalendis Septembribus M.DCCC.XXXII.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

ΤΥΡΤΑΙΟΥ ΕΛΕΓΕΙΑΙ ΔΥΟ.

I.

Ἄλλ', Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικήτου γένος ἐστέ,
θαρσεῖτ', οὐπω Ζεὺς ἀνίχνα λοξὸν ἔχει.
Μηδ' ἀνδρῶν πληθὺν δειμαίνετε, μηδὲ φοβείσθε,
ἰθὺς δ' εἰς προμάχους ἀσπίδ' ἀνήρ ἔχέτω,
ἐχθρὰν μὲν ψυχὴν θέμενος, θανάτου δὲ μελαινας 5
κῆρας ὑπ' ἀνγαῖσιν ἠελίοιο φιλας.
Ἴστε γὰρ, ὡς Ἄρεως πολυδακρύτου ἔργ' αἰδήλα,
εὐ δ' ὄργην ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου·
καὶ πρὸς φρευγόντων τε διωκόντων τ' ἐγένεσθε,
ὦ νέοι, ἀμφοτέρων δ' εἰς κόρον ἠλάσατε. 10
Οἱ μὲν γὰρ τολμῶσι, παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
εἰς τ' αὐτοσχεδίην καὶ προμάχους ἵεναι,
παυρότεροι θνήσκουσι, σάουσι δὲ λαὸν ὀπίσσω·
τρεσσάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή.
Οὐδείς ἂν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα, 15
οὐσ', ἦν αἰσχρὰ πάθῃ, γίγνεται ἀνδρὶ κακά.
Ἄργαλέον γὰρ ὕπισθε μετάφρενον ἐστί δαίξειν
ἀνδρὸς φεύγοντος διήμῃ ἐν πολέμῳ.
Αἰσχρὸς δ' ἐστί νέκυσ κατακείμενος ἐν κονήρισιν.
νώτον ὀπισθ' αἰχμῇ δουρὸς ἐληλαμένος. 20
Ἄλλὰ τις εὐ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακῶν,
μήρους τε κνήμας τε κάτω καὶ στέρνα καὶ ὤμους
ἀσπίδος εὐρείης γαστρὶ καλυψάμενος.
Δεξιτερῇ δ' ἐν χειρὶ τινασσέτω ὄβριμον ἔγχος, 25
κινεῖτω δὲ λόφρον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς·
ἔρδων δ' ὄβριμα ἔργα διδασκέσθω πολεμιζέειν,

TYRTAEI ELEGIAE DUAЕ

A B

HUGONE GROTIО IN LATINUM CONVERSAE.

I.

Audite, invicti quando genus Herculis estis:
Obstipo nondum Iuppiter est capite.
Ne stantum contra numerum trepidate virorum,
Sed parnam primis obiicite agminibus.
Proiicite ex animo hanc animam, nec lumina Solis 5
Quaerite prae Mortis nocte soporifera:
Scitis enim, saevi quam facta illustria Martis,
Quam sit bellorum nobilis ille furor,
Saepe fugam experti, fugientes saepe secuti:
O iuvenes, sors vos ista, nec ista latet. 10
Nam qui consertis clipeorum umbonibus audent
Cominus in primos volnera ferre viros,
Saepe minus pereunt et servant pone sequentes:
At timidis virtus undique disperiit.
Nec quisquam fando valeat memorare, malorum 15
Degeneres animos milia quanta premunt.
Turpe etenim trepido fugientem proelia cursu
Imbelli dorso volnera suscipere:
Turpe et pulverea stratum tellure cadaver,
Cuius ab hostili cuspide terga rubent. 20
Sed bene progressus miles pede calcet utroque
Tellurem et labrum dente premat tacito:
Crus latosque humeros et pectus forte femurque
Ventroso clipeus ferreus orbe tegat;
Dextera sed validam summa vi torqueat hastam, 25
Pennata et galeam crista supervolitet.
Discite belligeram faciendo fortiter artem,

μηδ' ἐκτὸς βελέων ἰστάτω ἀσπίδ' ἔχων.
 ἀλλὰ τις ἐγγὺς ἰών, αὐτοσχεδὸν ἔγχει μακρᾷ
 ἢ ξίφει οὐτάζων, δῆμιον ἄνδρ' ἐλέτω· 30
 καὶ πόδα παρ ποδὶ θείεις, καὶ ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδ' ἐρείσας,
 ἐν δὲ λόφον τε λόφῳ καὶ κυνέην κυνέη
 καὶ στέρονον στέρονῳ πεπλημένους, ἀνδρὶ μαχέσθω·
 ἢ ξίφειος κώπην ἢ δόρυ μακρὸν ἐλών.
 ὑμεῖς δ' ὦ γυμνήτες, ὑπ' ἀσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος 35
 πτώσσοντες, μεγάλοις βάλλετε χερμαδίους,
 δούρασι τε ξεστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς,
 τοῖσι πανοπλίταις πλησίον ἰστάμενοι.

II.

Οὐτ' ἂν μνησαίμην, οὐτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην,
 οὔτε ποδῶν ἀρετῆς, οὔτε παλαισμοσύνης,
 οὐδ' εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,
 νικῶν δὲ θένων Θρηάκιον Βορέην,
 οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φρυγὴν χαριέστερος εἶη, 5
 πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύραο πλέον,
 οὐδ' εἰ Τανταλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἶη,
 γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μελιχόγηρον ἔχοι,
 οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς,
 (οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ) 10
 εἰ μὴ τετλαίη μὲν ὄρων φόνον αἱματόεντα,
 καὶ δηίων ὀρέγοιτ', ἐγγύθεν ἰστάμενος.
 ἢ δ' ἀρετὴ τό τ' ἀεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον
 κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέω.
 Ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλῃ τε παντὶ τε δήμῳ, 15
 ὅστις ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένη,
 νωλεμέως, αἰσχροῦς δὲ φρυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθεται,
 ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
 θαρσύνῃ δὲ πεσεῖν τὸν πλησίον ἄνδρα παρεστῶς·
 οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ. 20
 Αἶψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
 τρηχείας, σπουδῇ δ' ἔσχεθε κῆμα μάχης.
 Αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσῶν φίλον ὤλεσε θυμόν,
 ἄστνυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' εὐκλείσας,
 πολλὰ διὰ στέρονοι καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοῖσσι 25
 καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένους.

Munitum scuto tela timere nefas.
 Cominus aggrediens, protentam quilibet hastam
 Vel gladium hostili deprimat in latere: 30
 Haereat et scutum scuto stabilisque pedi pes,
 Tum conus cono, tum galeae galea:
 Pectora pectoribus coëant; sic ipsius hostis
 Vel telum manibus prendite vel capulum.
 Tu vero interea veles post scuta latescens, 35
 Nec lapidum densis imbribus obruere,
 Nec cessa iaculis obstantem figere turbam:
 Te teget armato milite densa cohors.

II.

Non ullo in pretio, non ulla laude notandus,
 Sive pedis celeris sive manus pugilis,
 Sit licet et vasto Cyclopum corpore maior
 Et superet cursu Threicium Boream,
 Tum pulchrae vincat Tithonum munere formae, 5
 Divitiis Cinyram divitiisque Midam,
 Tantalidam Pelopem diffuso limite regni,
 Adrastum blandi vocibus eloqui,
 Omnia quin habeat, si desit adorea belli:
 Quippe usus nullos tempore Martis habet, 10
 Qui non intrepidus caedem spectare cruentam
 Consortumque hosti gaudet habere pedem.
 Hoc vere solidum certamen et unica virtus,
 Aeterno iuvenes quae decorat decore.
 Res populi, commune bonum vir robore praestans, 15
 Immotus primis qui stat in ordinibus,
 Oblitusque fugae venit in certamina Martis,
 Adiciens animum, proiciens animam:
 Qui propter stantem generosae mortis amore
 Concitat: hunc bello dixeris egregium: 20
 Quem subito hostiles pavitant fugitantque catervae,
 Qui belli fluctus arte manuque regit,
 Qui dulcem amittit, sed primus, in agmine vitam:
 Magnus honor generi, magnus honor patriae:
 Volnera multa ferens, adversa sed omnia, fosso 25
 Pectore, lorica nec minus et clipeo.

Τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἠδὲ γέροντες,
ἀργαλέω τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις.

Καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσημοι
καὶ παιδῶν παῖδες καὶ γένος ἔξοπίσω.

30

Οὐδέποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὄνομ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ ἑών, γίγνεται ἀθάνατος,
ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρναμένον τε
γῆς πέρι καὶ παιδῶν θοῶρος Ἄρης ὀλέσῃ.

Εἰ δὲ φύγη μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὖχος ἔλη,

35

πάντες μιν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἠδὲ παλαιοί,
πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Αἴδιον.

Πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὁμῶς νέοι οἱ τε κατ' αὐτὸν
εἴκουσ' ἐκ χώρης οἱ τε παλαιότεροι

40

γηράσκων δ' ἀστοῖσι μεταπρίπει· οὐδέ τις αὐτὸν
βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει.

Ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἰκέσθαι
πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιεῖς πόλεμον.

Huius ad exsequias plorant iuvenesque senesque :
 Hunc tota urbs planctu funera prosequitur.
 Sed nec honore caret tumulus sobolesque superstes
 Et sobolis soboles totaque posteritas. 30
 Semper honos nomenque manent et postuma fama :
 Sub tellure siti gloria morte caret :
 Scilicet intrepidum quem stantem et belligerantem
 Pro patria et natis Mars ferus abripuit.
 Fugerit at nigrae si longa silentia noctis 35
 Et spolia e bello victor opima ferat,
 Hunc venerata minor colit, huuc et serior aetas :
 Sic tumulum multo plenus honore petit :
 Cuius honoratam populo nec vocibus ausit
 Nec dictis quisquam laedere canitiem : 40
 Assurgunt illi iuvenes aequaeque turba,
 Assurgunt aevo iam graviore senes.
 Hoc nunc quisque paret virtutis scandere culmen,
 Bellum indefesso sollicitans studio.

28] Ex errore, cui obnoxius fuit vel Scaliger, Grotius quoque h. l. *funera* nom. gen. fem. posuit pro *praefica*. Cfr. supra Anthol. Latinae Ep. 3.